

Kilder

Arbeidskraftundersøkelsen

Statistisk sentralbyrå gjennomfører arbeidskraftundersøkelsen fire ganger årlig, og undersøkelsen dekker et representativt utvalg av den norske befolkningen i alderen 15–74 år, i alt ca. 21 000 personer hvert kvartal. AKU er viktig som referanse for viktige variabler i arbeidslivet. Undersøkelsen omfatter basisinformasjon om yrkestilknytning (yrker, næring, ansettelsesform, arbeidstid, arbeidssøking og ønske om arbeidstid, fravær fra arbeid og biarbeidsforhold). Formålet er å gi informasjon om utviklingen i sysselsetting og ledighet, og om tilknytning til arbeidsmarkedet hos ulike befolkningsgrupper, arbeidstidsordninger osv.

Hvert år har AKU en tilleggsundersøkelse med en rekke spørsmål i tråd med krav fra Eurostat. I 2020 handlet denne tilleggsundersøkelsen om arbeidsskader og arbeidsrelaterte helseproblemer. Ca. 14 000 personer besvarte disse spørsmålene.

Arbeids- og velferdsforvaltningens statistikk

Arbeids- og velferdsforvaltningen (Nav) fører statistikk over velferdsordninger som sykefravær, alderspensjon og mottakere av arbeidsavklaringspenger og uføretrygd. I utredningen er Nav brukt som kilde til opplysninger om godkjente yrkessykdommer, sykefravær, oppbrukte sykepengetilrettigheter og uførepensjon.

Arbeidstilsynet

Arbeidstilsynets fagsystem *Betzy* for saksbehandling av tilsyns- og politisaker, mottak av varsel om kritikkverdige forhold/tips, melding om arbeidsulykke og melding fra leger om arbeidsrelatert sykdom, utgjør et viktig datagrunnlag og statistikkilde.

Leger har i henhold til arbeidsmiljøloven meldeplikt til Arbeidstilsynet om sykdommer som legen antar skyldes arbeidsmiljøet. Meldingene gir tilgang til data om arbeidsrelatert sykdom eller skader fra en upartisk, kvalifisert kilde med beskrivelser av kjente og mindre kjente risikoforhold i arbeidsmiljøet som kan være utløsende årsak til sykdom. Verdien i meldingene ligger i detaljeringsgraden, ikke at de er komplette. Meldingene registreres i Arbeidstilsynets Register for arbeidsrelatert sykdom (RAS). STAMI har på bakgrunn av meldingene beregnet rater per sysselsatt ved å benytte Arbeidskraftundersøkelsen og registerbaserte sysselsettingstall fra Statistikkbanken.

Arbeidstilsynet leverer også årlig statistikk over meldinger om arbeidsskadedødsfall innen landbasert arbeidsliv.

Eurofound

Eurofound står for European Foundation for the improvement of Living and Working Conditions, og er et treparts EU-organ som har som formål å produsere kunnskap som kan bidra til utvikling av arbeidslivs- og velferdspolitikken i Europa. Byrået ble etablert allerede i 1975, og holder til i Dublin, Irland.

Norge har siden 1994 hatt en avtale om å delta i Eurofound's styre og aktiviteter, med grunnlag i EØS-avtalen. Det er Arbeids- og inkluderingsdepartementet, NHO og LO som representerer Norge i Eurofound's styre. Hvert femte år gjennomfører Eurofound en europeisk levkårsundersøkelse om arbeidsmiljø, EWCS. På bakgrunn av resultatene for den sjuende

undersøkelsen publiserte STAMI i 2023 en norsk rapport som sammenligner arbeidsmiljøet i Norge med europeiske forhold.

European Survey of Enterprises on New and Emerging Risks

EU-OSHAs europeiske virksomhetsundersøkelse om nye og framvoksende risikoer (ESENER) er en omfattende intervjuundersøkelse som tar for seg hvordan arbeidsplassene i Europa håndterer helse- og sikkerhetsrisikoer i praksis. ESENER er utviklet i samarbeid med myndigheter og partene i arbeidslivet på europeisk nivå. Den har som mål å hjelpe europeiske arbeidsplasser ved å bedre forstå deres behov for støtte og kompetanse samt identifisere faktorene som fremmer eller motvirker tiltak. Undersøkelsen er gjennomført tre ganger, sist gang i 2019 (ESENER-3). Med finansiering fra Arbeids- og inkluderingsdepartementet ble det norske utvalget i 2019 utvidet til nærmere 2000 virksomheter, og det ble også inkludert noen nye spørsmål av særskilt interesse for norske forhold. Undersøkelsen går til virksomheter med minst 5 ansatte på tvers av alle næringer. I 2024 samles nye ESENER-data inn, men de siste tilgjengelige ESENER-data er fra 2019.

Havindustritilsynet

Havindustritilsynet er et statlig tilsyns- og forvaltningsorgan med myndighetsansvar for sikkerhet, arbeidsmiljø, beredskap og sikring i petroleumsvirksomheten, og er underlagt Energidepartementet. Tilsynsansvaret omfatter petroleumsvirksomheten på hele den norske kontinentalsokkelen, i tillegg til sju petroleumsanlegg på land og tilhørende rørsystemer. Havindustritilsynet har levert årlig statistikk over meldinger om støyskader og arbeidsskadedødsfall.

Det er også innhentet informasjon fra den årlige rapporten Risikonivå i norsk petroleumsvirksomhet (RNNP). Aktivitetene i regi av RNNP tar sikte på å måle og forbedre HMS-tilstanden i petroleumsvirksomheten til havs og ved petroleumsanlegg på land. RNNP utgir en årlig rapport som formidler et faktabasert og veldokumentert bilde av utviklingen av risikonivået i petroleumsvirksomheten. En rekke aktører fra industrien, partene, andre myndigheter og fagmiljø er bidragsytere til RNNP. Undersøkelsen blir gjennomført annethvert år blant et utvalg tilsatte i norsk offshoreindustri og på landanleggene. Arbeidet har en viktig posisjon i næringen og legger grunnlaget for en felles forståelse blant partene av utviklingen i risikonivået.

Kreftregisteret

Kreftregisteret er et sentralt helseregister som omfatter alle personer i Norge som har eller har hatt kreft. Kreftregisteret er en del av Folkehelseinstituttet og dermed underlagt Helse- og omsorgsdepartementet. Kreftregisteret får informasjon om nye krefttilfeller i Norge fra leger som utreder, behandler og følger opp kreftpasienter i spesialist- og primærhelsetjenesten, fra patologilaboratorier (analysevar fra vevsprøver) og fra andre helseregistre. Utredningen baserer seg på utlevert statistikk til STAMI som også står for tolkning og analyser av statistikken.

Levekårsundersøkelsen om arbeidsmiljø

Levekårsundersøkelsen om arbeidsmiljø er en intervjuundersøkelse som Statistisk sentralbyrå foretar hvert tredje år i et representativt utvalg av den norske befolkning, sist gang i 2022. Undersøkelsen har som mål og kartlegge ulike arbeidsmiljø- og helseforhold blant sysselsatte i Norge.

I 2022 ble det gjort endringer i Levekårsundersøkelsen om arbeidsmiljø knyttet til utvalg og design. Bakgrunnen for endringene var et ønske om å kunne vise mer finmasket statistikk i form av flere yrkes- og næringsgrupper. Utvalgsstørrelsen ble økt fra ca. 19 000 til 35 000. For å unngå en økning i kostnader til datainnsamlingen ble det innført webskjema for deler av utvalget, i tillegg til telefonintervjuer som har vært innsamlingsmetoden fram til nå. For å tilrettelegge for webdesign, har enkelte spørsmålsformuleringer og svarkategorier blitt endret. Webdesign innebærer at mange respondenter svarer på mindre enheter som mobiltelefoner, hvor lengde på spørsmål og svarkategorier er av betydning. Det utvidede utvalget har gitt mer robuste tall for nærings- og yrkesgrupper i 2022 og mulighet for nye gruppeinndelinger. Undersøkelsen kan i større grad enn tidligere vise arbeidsmiljøfaktorer på gruppenivå, og endring over tid innad i grupper. På grunn av endringer i design og spørsmålsformuleringer er det noe usikkerhet knyttet til enkelte sammenligninger med tidligere år.

Luffartstilsynet og Sjøfartsdirektoratet

Luftfartstilsynet og Sjøfartsdirektoratet er statlige forvaltningsorganer med tilsynsansvar for arbeidsforhold innen henholdsvis luftfart og sjøfart. Luftfartstilsynet er underlagt Samferdselsdepartementet. Sjøfartsdirektoratet er underlagt Nærings- og fiskeridepartementet og Klima- og miljøverndepartementet. Etatene leverer årlig statistikk over meldinger om arbeidsskadedødsfall innen disse tilsynsområdene

Statens arbeidsmiljøinstitutt

Statens arbeidsmiljøinstitutt (STAMI) er det nasjonale forskningsinstituttet om arbeidsmiljø og arbeidshelse, underlagt Arbeids- og inkluderingsdepartementet. STAMI skal skape kunnskap om og kartlegge sammenhengen mellom arbeid, sykdom og helse, vurdere risiko og komme med forslag til forebyggende tiltak og gjøre kunnskap om sammenhenger mellom arbeid og helse kjent i Norge.

STAMI kartlegger arbeidsmiljø- og helseforhold, vurderer risiko og kommer med forslag til forebyggende tiltak på arbeidsplassene. Instituttet har en arbeidsmedisinsk klinikk som utreder pasienter med mulige arbeidsrelaterte sykdommer.

Nasjonal overvåkning av arbeidsmiljø og helse (NOA) er en avdeling under STAMI som arbeider med arbeidsmiljøovervåkning. Avdelingen ble etablert i 2006 og har som oppgave å samle inn, gjennomarbeide og formidle data om arbeidsmiljø og helse blant sysselsatte i Norge. STAMI gir blant annet ut Faktabok om arbeidsmiljø og helse og andre rapporter om arbeidsmiljø og helse. Sist Faktabok om arbeidsmiljø- og helse ble lansert 25. september 2024. STAMI er også kilden til informasjon om kjemiske og biologiske eksponeringsmålinger i norsk arbeidsliv (EXPO) og gjennomarbeidet informasjon fra BHT-registeret og STAMI sitt pasientregister.

YS arbeidslivsbarometer

YS Arbeidslivsbarometer er en uavhengig, forskningsbasert undersøkelse og analyse om status i norsk arbeidsliv hvert år. Arbeidslivsbarometeret blir gjennomført årlig av Arbeidsforskningsinstituttet (AFI – OsloMet) på oppdrag for Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund (YS).

Datamaterialet i anonymisert form er tilgjengelig via Surveybanken: [YS Arbeidslivsbarometer \(2009-2024\) | Surveybanken – Sikt](#)

Om lag 3000 arbeidstakere i alderen 18 til 67 år er omfattet av undersøkelsen. Undersøkelsene er gjennomført blant medlemmer i TNS Gallups panel med respondenter. YS

Arbeidslivsbarometer er bygd opp rundt seks temaområder; fagforeningenes legitimitet, oppslutning om kollektiv lønnsdannelse, arbeidsvilkår, stress og mestring, likestilt deltakelse, trygghet og tilknytning i arbeidslivet, og kompetanse.